

feras perire in silva quam unum de marsupio denarium, cum tamen ratio non judicet ullum denarium animali comparandum. Malletque rusticus plures stellas perire de caelo quam unam arbusculam de agro, cum tamen caelestia terrenis juste præponat ratio. Sic sensus pudenda nostra et viscera vilipendit et stereora, et immunda judicat. Ratio autem nihil judicat immundum præter peccatum, quia omnia creavit Deus bona (*Gen. 1*). Hoc ipsum testatur Evangelium Domini Jesu: *Non lotis manibus manducare non coinquinat hominem. Omne quod intrat in os in ventrem vadit, et in secessum demittitur, et non coinquinat hominem. Quæ autem de corde exeunt, furta, homicidia, adulteria, hæc sunt quæ coinquinant hominem* (*Matth. xv*). His concordat Apostolus noster, primum vester Judæus et in lege doctus, modo se erigens contra vos, qui quosdam cibos secundum legem judicatis immundos: *Omnis creatura Dei bona est, et nihil rejiciendum quod cum gratiarum actione percipitur* (*I Tim. iv*). Porro cum lex multa judicet secundum sensum immunda, ecce Evangelium Domini Jesu, et ejus apostolorum doctrina, judicio rationis omnem creaturam bonam dicit et mundam. Ratio præfertur sensui, et de sensibus judicat. Sensus autem aspirare nequit ad rationem, sed subtile rationis judicium, stultum sæpe putat et insanum. Nos autem, postposito carnis sensu, de humano corpore duce ratione consideramus quod unitate personæ menti junctum et cum ea æternam unitatem habiturum, honoris semper particeps vel decoris omni corpori præponimus mundius lima, sole pretiosius, venturum ad judicium, et cum sua mente gloriam vel pœnas subiturum, æternam in se Dei vel ostendens misericordiam, vel patiens justitiam, animale modo, sed spirituale futurum in judicio. Quid usquam inter corpora sublimatur tanta prærogativa? Si cœlum comparo, non convenit. Si solis stellarumque fulgorem oculis pretiosum considero, minus occurrit. Quid vero sensus? In tanto non timet stolidus vituperare quod displicet. Horret visus pudendorum figuram, nares subsannant odo-

A rem, spurcitiâ refugit tactus. Ecce judicium sensus tale est de re, cui nec cœlum comparari potest. Si nostrum corpus tantum est, qui peccatores sumus, quid de corpore virginis dicemus, de qua natus est Dominus. Certe de illa dixit angelus sanctus Gabriel: *Gratia plena* (*Luc. 1*). Si plena, nihil ejus omnino erat vacuum gratia. Nihil ergo ejus peccato vacabat, cujus totum gratia implebat. Igitur gloriosus sexus, gloriosus venter, gloriosa viscera, gloriosum totum, quod totum gratia plenum. Vere mulier illa sensum excedebat, cordata erat, quæ dixit: *Beatus venter qui te portavit, et ubera quæ suavi* (*Luc. 11*). Ubi est quod dixisti, immunditia femineæ, obscenus carcer, venter fetidus? Confitere, miser, stultitiam tuam. Nunquid tunc erat sensualis cum animalibus, sine ratione cum hominibus? Hæc virgo facta est in conceptu suo, thalamus omnipotentis Dei, sacrarium Spiritus sancti. In qua singulariter et alio modo habitavit Deus quam etiam in summis caelestium virtutum spiritibus. Cujus beatorum viscerum secreta tanto sanctiora erant, imo diviniora, quanto familiarius ibi pullulabant divina mysteria. Beata virgo, de ejus visceribus sumebantur seminalia quæ fierent Deus. Quid in tota creatura sanctius, quid mundius, quid purius quam Virgo de qua sumebatur quod fieret Deus? O venter, o viscera, in quibus et de quibus Creator creabatur, Deus incarnabatur. Certe cætera hominum corpora prætilimus omnibus corporibus. Hujus autem beatissimæ virginis corpus etiam angelicis præfero spiritibus de quo voluit Deus unde fieret sumere de quo cepit quod inseparabiliter sibimet uniret, unde terras redimeret, cœlum restitueret, unde spoliarentur inferni, terra medicaretur, perficerentur caelestia, ad quod nullum elegit caelestium spirituum. LEO. Audio, quod amplius non audivi, hæcenus nescivi vos tantis rationibus fultos. Odo. Cur ergo non credis? LEO. Quia veritatem rei nostræ non audeo committere verbis vestris. Odo. Has, frater, Acadæ, Judæo reddidi rationes de adventu Christi, cogentibus me quædam subtilius disputare quibusdam Catholicis qui intererant pro Judæi parte.

DE BLASPHEMIA IN SPIRITUM SANCTUM

Prologus.

De blasphemia sancti Spiritus se conscripsisse libellum dicit in Enchiridio beatus Augustinus. Sed hic liber in meas manus non incidit, nec aliquem scio me vidisse qui legerit. Unde conquerebatur mecum vir venerabilis Amandus, Acquiciniotensis monachus, quod tantæ quæstionis solutio non inveniretur anxius. Erat enim mihi tunc Acquiciniotus dulce refugium exilii mei, quia potestate regia pellebar a sede Cameracensi, quod virgam et annulum, quæ

D consecratus ab Ecclesia acceperam, dono imperatoris iterum accipere non acquiescebam. Cumque frater prædictus, mecum sæpe loquens de spiritualibus, prædictæ quæstionis solutionem a me devotus exigeret, mittebam eum ad expositiones orthodoxorum Patrum. Sed dicebat eos non tractare secundum modos dubitationis suæ nec per eorum expositionem auferri sibi posse dubitationem. Itaque melius mihi visum est onus suscipere, (licet sit ruendum) quam penitus negando, superbiam putet, vel contemptum,

et malo ut videat me non posse sudando fatiscētem quam se repulsæ pudeat, me postponente laborem. Animavit etiam multum libellus De originali peccato, quem noviter conscripseram, in quo æstuanti mihi occurrerunt multa quæ nesciebam.

Quoto canone, quotis capitulis invenitur in Evangelio blasphemia Spiritus.

Et primum proponenda sunt ipsius Evangelii verba quæ faciunt quæstionem, deinde difficultas quæstionis prius est ostendenda quam accingamur ad solutionem. Continentur autem in secundo canone, capitulo Matthæi, cap. xii, et Marci, xxxiv, Lucæ vero, xvii. Matthæus sic ait : *Omne peccatum et blasphemia remittetur hominibus, Spiritus autem blasphemia non remittetur. Et quicumque dixerit verbum contra Filium hominis, remittetur ei : Qui autem dixerit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei, neque in hoc sæculo, neque in futuro.* Marcus sic : *Amen dico vobis quia omnia dimittentur filiis hominum peccata, et blasphemiam quibus blasphemaverint. Qui autem blasphemaverit in Spiritum sanctum, non habet remissionem in æternum, sed reus erit æterni delicti. Quia dicebant : Spiritum immundum habet.* Lucas autem sic : *Omnis qui dicit verbum in Filium hominis remittetur illi. Ei autem qui in Spiritum sanctum blasphemaverit non remittetur.*

Quod quædam peccata dimitti possint, quædam non.

Ecce tria hæc capitula secundi canonis, dicunt omne peccatum posse dimitti præter unum ; unum solum nullo modo consequi posse indulgentiam, omne aliud aliquo modo impetrare veniæ misericordiam ; unum solum omnino insolubile, omne aliud absolvi posse. Super unum solum puteus urget os ævum, ut æterna claudatur oblivione ; super omne aliud patet os putei, ut quoquo modo possit exire. Sed primum videamus quomodo remissibilia peccata dimittat Deus.

Quod impœnitenti non potest peccatum dimitti.

Aut pœnitenti dimittit Deus, aut impœnitenti. Porro impœnitenti nequit dimittere peccatum Deus ; nec enim potest injustus esse Deus. Peccat homo in hominem, peccat et in Deum. Impœnitens est in hominem, impœnitens est et in Deum. Impœnitenti debet homo dimittere, nec debet Deus, quia peccator dimittere debet peccatori, Deus autem non debet impœnitenti. Peccator dimittit etiam impœnitenti, quia timet desuper ne sibi non dimittatur etiam pœnitenti ; non dimittit impœnitenti Deus, quia non timet ne sibi non dimittatur. Peccatori impœnitenti debet homo dimittere, quia et ipse est peccator ; Deus non debet, quia non est peccator. Amplius, omnis impœnitentia est superbia, et omnis superbia principaliter est Deo contraria. Si ergo Deus impœnitenti dimittit superbiam sibi dimittit, et id sibi adjungit quod a se bonum omne disjungit, idque sibi consociat cui bonum omne repugnat. Sed impossibile est ut summo bono summum malum confederetur ullo modo, et ulli malo astipuletur summum bonum, nedum ei quod principaliter habet contra-

rium. Nam quæ participatio luci ad tenebras ? (II Cor. xiv.) Quid templo Dei et idolis ?

Quod quædam bona Deus habeat quæ ipse facere non potest.

Si ergo impœnitenti dimittere potest homo, et dimittere non potest Deus, bonum ergo facere potest homo quod facere non potest Deus. Sed unde habet homo bonum nisi ab eo qui est summum bonum ? Habet homo magnum bonum, impœnitenti dimittere, magnum bonum, et quod conveniat perfectis tantum. Sed unde hoc habet, si Deus facere non potest ipsum ? Certe non habet homo a se tantum bonum, sed a Deo, a quo est omne bonum. Habet enim Deus et hoc bonum, etsi non facit ipsum. In se habet, et a se dat homini quod habet. Habet Deus ut jubeat, accipit homo ut faciat. Non habet in se Deus pro se, habet in se pro homine ; non habet in se sibi, habet in se nobis ; habet in se, et facimus nos ; habet in se, et pertinet ad nos. Sunt ergo bona quæ, quamvis nequeat facere Deus, habet ipsa tamen Deus ; habet ipsa, quia aliter non faceremus, nisi ab ipso haberemus. Sunt ergo bona congrua Creatoris majestati, sunt bona congrua creaturæ servituti. Et hæc tamen et illa ab eo sunt a quo et in quo sunt omnia bona.

Quod etiam impœnitenti possit dimitti peccatum, si pœniteat.

Etsi nullum peccatum, ut ostensum est, impœnitenti, dimittitur omne peccatum pœnitenti. Et forsitan ipsa impœnitentia, quia irremissibilis est, Spiritus est blasphemia. Sed quid ? si ipsius impœnitentiæ peccatorem pœniteat, et quam diu pertinaciter tenuit tandem dimittat, nunquid veniam meretur, et hæc pœnitentis impœnitentia dimittitur ? Diu impœnitens fuit, et modo pœnitet, et longam cordis duritiam nunc emollivit, videmus lacrymas, audimus gemitus, et compunctionem cordis Deus videt intus ; si huic clauditur misericordiæ janua, cui aperitur ? Absit ut hunc Deus repellat, ut hunc misericordissimus amoveat, cum scriptum sit : *Quacunque hora ingemuerit peccator, recipiam eum ! (Ezech. xxxiii.)* Absit ut ulla culpa pœnitentis apud summum medicum sit insanabilis ! Si ergo impœnitentia, quæ videtur irremissibilis, per pœnitentiam ipsa remittitur, quæ est culpa quæ omnino non remittitur, quæ blasphemia Spiritus vocetur ?

Inquisitio quod peccatum sit blasphemia.

Ecce hinc Evangelium blasphemiam Spiritus omnino irremissibile clamat, hinc Ecclesia firmissima veritatis columna, contra omne peccatum pœnitentiam prædicat. Hinc Evangelium triplici capitulo quoddam peccatum omnino non posse dissolvi confirmat, hinc Ecclesia per pœnitentiam de omni peccato certam promittit veniam. Evangelio nefas est contradicere, et Ecclesiam quis audeat falsificare ? Quoddam Evangelium negat, omne Ecclesia affirmat. Contradictoriæ sunt, nec possunt simul esse veræ, si intellectus idem servetur ubique. Diverso igitur modo intelligendæ sunt, ut simul veræ sint. Inveniatur igitur modus, cujus identitate verum sibi

dividuant et falsum, et cujus diversitate sint simul veræ. Et universalis affirmatio Ecclesie, quæ peccatum omne posse dicit remitti, vera est, si intelligatur pœnitentiæ modus. Quid, si intelligatur similiter in singulari negatione Evangelii, quæ dicit Spiritus blasphemiam non posse remitti per pœnitentiam falsa est? Quæ ut vera sit, non est intelligendus pœnitentiæ modus; nam sine pœnitentia non potest remitti Spiritus blasphemia. Ut vero simul sit verum cum Ecclesia Evangelium, intelligamus atrinsecus diversum pœnitentiæ modum, ut, cum affirmatione Ecclesia ponit intellectum pœnitentiæ, auferat Evangelium a sua negatione, et simul erit verum, et quod blasphemia Spiritus sine pœnitentia non remittitur, et quod omne peccatum per pœnitentiam deleatur; et eas unus modus, et dividere sibi verum et falsum faciet idem, et simul esse veras faciet diversus. Taliq; modo non differt Evangelium ab Ecclesia, cum dicit blasphemiam Spiritus non posse remitti, subintelligendo sine pœnitentia, cum hoc idem de omni peccato dicat Ecclesia. Sed mirum est cur Evangelium ab omni peccato excipit blasphemiam, cum, sicut omne peccatum, remitti possit per pœnitentiam, sed credo, quia ideo est mirum, quia nondum mihi est apertum ostium. Aperi, Christe, pulsanti, revela mysteria sanctissimi verbi. Dicit omne peccatum posse remitti, præter Spiritus blasphemiam, nec ullum potest dimitti, nisi per pœnitentiam, nunquid et blasphemiam non sequitur pœnitentia? Forsan hoc dicet aliquis, quia tam grande peccatum est Spiritus blasphemia ut ejus nulla possit sequi pœnitentia. Et licet aliquis blasphemus videatur pectus tundere, audiatur et suspirare, dicetur forsitan quia non fit hoc ex corde, sed sic ad infinitum mittimur, ut incerta judicemus et scientiam inscrutabilis abyssi cordis humani præsumptuose jactemus, et occultam profunditatem, quam scire solius est Dei nos penetrare clamemus. Cum blasphemii videamus tusionem pectoris, et lacrymas, et audiamus profundos gemitus et longa suspiria, quis audeat dolosum dicere, nec ex corde pœnitere? Non credo summam sapientiam hoc scribi voluisse in Evangelio quod capere non possit homo, nec id hominem docere quod homo non possit scire. Et ideo nondum comprehendisse me arbitror Spiritus blasphemiam quæ non dimittitur, ne fingere cogar cordis impœnitentiam quæ nescitur.

Quod peccatum ad mortem sit blasphemia Spiritus.

Sed requiratur Joannis evangelistæ prima Epistola, quæ canonicarum Epistolarum est una, in qua dicitur aliquid Evangelio simile. Videtur enim per Epistolam concordasse tribus evangelistis in hoc verbo, de quo nihil posuerat in Evangelio suo, quasi in Epistola suppleat quod minus in Evangelio dixerat, ut hæc sententia quam quærimus ex hoc sciatur firmior quo confirmata est ab evangelistis quatuor. Audivimus tres evangelistas quid dixerint unde fit quæstio. Audiamus Joannem quartum quid dixerit, unde fiat solutio. Tres implicant nos suorum verbo-

A rum obscuritate, quartus nos explicat sui sermonis evidenti manifestatione. Dicit enim: *Est peccatum ad mortem, pro quo dico ut non oret quis (1 Joan. v).* Cur pro eo prohibetur orandum, nisi quia nullo modo est remittendum? Pro eo certe orandum non est quod omnino dimitti non potest. Et hoc evangelista vocat peccatum usque ad mortem, ut qui in peccato claudit extremum diem, culpam habeat irremissibilem, pro qua nullum Deus admittit orantem. Hæc est blasphemia Spiritus, quæ non remittitur, cum quis usque ad finem peccato tenetur, ut illum excipiat æterna pœna, quem cum voluntate peccandi deserit hæc vita. Talis peccator in hoc sæculo non absolvitur, quia in voluntate permansit peccandi, neque in futuro, quia cum voluntate peccandi transit. Et juste punitur semper qui vellet peccare semper, si viveret in hoc sæculo semper, ut voluntatem peccandi sempiternam pœna comitetur sempiterna, ut non deficiat in eo pœnæ justæ necessitas in quo non deficit peccandi voluntas.

Quomodo peccatum ad mortem unum solum peccatum sit, sicut Spiritus blasphemia.

Hic oritur quæstio valde difficilis, quod evangelistæ tres unum solum peccatum in Evangelio dicunt irremissibile, scilicet blasphemiam Spiritus, separantes eam ab omnibus aliis, evangelista vero Joannes in Epistola nullum separatim dicit irremissibile, sed peccatum usque mortem qualecunque. Quomodo conveniunt Epistola Joannis et Evangelium, si quod Evangelium de omni negat præter unum nominatum, hoc Joannes de quolibet affirmat, non de uno separatim? Dicit Evangelium: Sola blasphemia Spiritus est irremissibilis; dicit Joannes: Quodlibet peccatum usque ad mortem nullam meretur orationem.

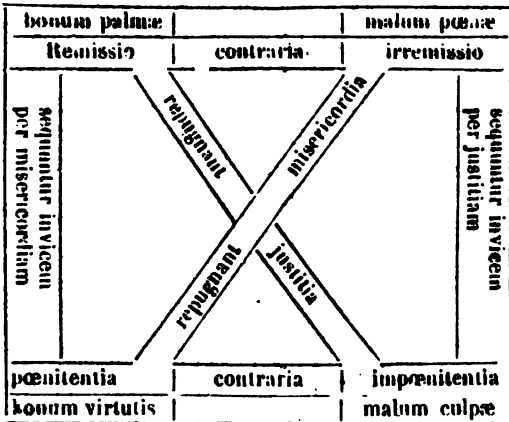
Evangelium singulariter nominat blasphemiam Spiritus et determinate, Epistola nil singulariter nominat, sed peccatum usque ad mortem dicit indeterminate. Peccatum ad mortem indeterminate dictum intelligimus quodlibet unum indefinite, blasphemia spiritus intelligitur peccatum non quodlibet, sed unum definite.

Et Epistola Joannis hoc modo dissentire videtur ab Evangelio, cum Epistola dicat quodlibet peccatum ad mortem, pro quo non sit orandum; et Evangelium dicat solam blasphemiam Spiritus irremissibile peccatum. Sed hanc quæstionem sicut implicat inconsiderata rerum confusio, sic explicat eam rerum diligenter considerata discretio. Adjacet enim cuilibet peccato pœnitentia, vel pertinacia; pœnitentia bonum, peccatum ipsam malum; pertinacia peccati ad tempus, pejus; pertinacia ad mortem pessimum, et ultimum malum. Itaque malorum aliud prius, aliud posterius, aliud postremum. Prius, ut fornicatio, furtum, rapina, odium, invidia et alia infinita; posterius, ut impœnitentia ad tempus; postremum, ut impœnitentia ad ultimum.

Et priora præcedunt quasi capitalia, de quibus, habeatur pœnitentia vel impœnitentia. Nisi enim primum peccatum fiat, non est cujus pœnitentia ali-

quem, vel cuius impœnitens maneat. Ab omni malo ad primum bonum prius diriguntur, id est, pœnitentiam, quam sequitur remissio. A primo malo cadit in posterius, inde ad postremum, quod est ad finem impœnitentia, quam sequitur irremissio. In quæ duo, id est posterius et postremum, peccator cum venerit, contemnit (*Prov. xviii*).

Hic considerantur quatuor contraria, duo bona, duobus malis opposita. Quorum ratio ut evidentiùs appareat, sic ea quadrata formula disponat ut linea superior e regione duo contineat, et linea inferior e regione duo similiter habeat. Et sic apparet in utrisque lineis eorum prima fronte contrarietas. Et sic in utrisque lateribus inveniuntur, ut ad se invicem sequantur. Hinc duo bona per misericordiam, inferius virtutis, superius palmæ; inde duo mala per justitiam, inferius culpæ, superius pœnæ; angulariter vero sic utrinque repugnant ut simul esse nequeant, duo immutabilitate justitiæ, duo certitudine misericordiæ, ut subjecta monstrat descriptio.

Hoc ergo modo considerata discretionem rerum, cum in Evangelio dicitur omne dimitti peccatum, intelliguntur ipsa peccata quæ sunt prius, et impœnitentia ad tempus, quæ est posterius. Spiritus vero blasphemia, quæ remitti non potest, est impœnitentia ad finem, pro qua orari non debet. Et cum in Evangelio multa sint et innumerabilia peccata, quæ possunt dimitti, una est Spiritus blasphemia, quæ non potest dimitti, cui est idem in Epistola Joannis peccatum ad mortem, id est impœnitentia ad finem, pro quo solo non debet orari. Et ita est unum solum peccatum irremissibile et in tribus

A evangelistis et in Joanne, appellatum in Evangelio Spiritus blasphemia, in Epistola vero peccatum ad mortem, id est impœnitentia ad finem.

Cur irremissibilis blasphemia magis pertinet ad Spiritum quam ad Patrem vel Filium.

Sed cum in Joanne signanter et proprie peccatum ad mortem vocetur, queritur in Evangelio cur blasphemia non Patris, vel Filii, sed Spiritus tantum dicatur. Ad quod respondetur quia, cum majestas summæ Trinitatis tota sit charitas et in summa Trinitate singula quæque persona certissime sit charitas, tamen Spiritus sanctus specialiter et proprio est, charitas, quia Patris et Verbi est vera communicatio, et dulcis utriusque ad invicem et ad omnia dilectio. Et cum ipsa charitas nequeat admittere suum contrarium, non potest odisse quiddam quod sit creatum, sed diligit omnia, quæ totum quiddam est, vera dilectio est, nisi enim essentiam omnem diligeret, unum quoque sicut est esse non potest. Quædam autem essentia culpam admiserunt, sed et ipsas vera charitas diligit quæ peccaverunt, parata ad indulgentiam, si agant pœnitentiam. Nam quæ vere diligit, libenter offensam dimittit.

Est enim veræ charitatis officium, optata remissio peccatorum. Et, sicut in summa Trinitate charitas proprie refertur ad Spiritum, ita proprie ascribitur Spiritui remissio peccatorum, utpote charitatis officium; quamvis in tota Trinitate commune sit peccata dimittere.

Si ergo Spiritus sanctus proprie peccata dimittit, id certe contra Spiritum sanctum se magis erigit quod remissionem peccatorum magis excludit, et injuria majori sanctam molestat Spiritum quod majori nequitia veniam repellit peccatorum. Et ideo recte vocatur blasphemia Spiritus illud peccatum quod charitatis dulce refutat officium, nec accipere curat munus veniæ, quod charitas omnibus optat impertire. Et hoc est peccatum ad mortem, id est impœnitentia ad finem, extremum malum, irremissibile solum, cum remitti possit aliud omne peccatum. Et hoc est contra sanctum Spiritum dicere, scilicet divina opera vituperando et in pravam partem ducendo, invidiose et superbe usque in finem impœnitentem persistere, sicut et maligni Judæi tunc faciebant, qui divinas ejus virtutes immundo spiritui ascribebant. Inde divinitus cernens eorum usque ad finem impœnitentiam, et eos in æternum damnandos dicebat, et posteros ut tantum malum caveant instruebat. Invenimus ex his Evangelii capitulis aliter loqui Patres orthodoxos; quæ qui vult scire requirat apud illos.

Explicit reverendissimi domini Odonis De blasphemia in Spiritum sanctum tractatus.

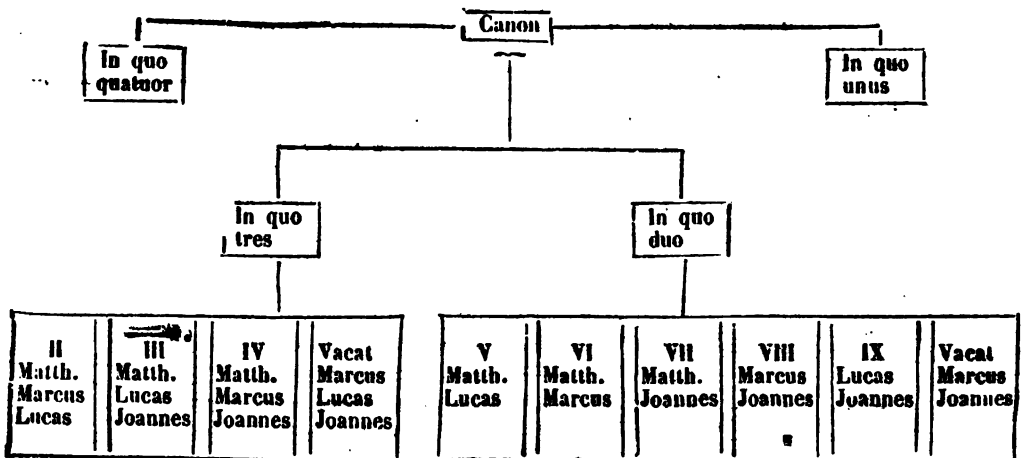
DE CANONIBUS EVANGELIORUM

Sanctorum Evangeliorum lectio canon quidam, id est institutio vel regula est religionis perfectæ.

Unde canonici vocantur, qui secundum institutionem sanctorum Evangeliorum vivunt. Singulas igitur

tar sancterum Evangeliorum sententias canones vocamus; sed quoniam Evangeliorum regulæ vel canones in quatuor libris quatuor Evangelistarum consummantur, evenit ut in quibusdam sententiis omnes in simul conveniant; ut, quod in uno evangelistarum dictum sit, eodem modo vel similiter in reliquis tribus inveniat; in quibusdam vero sententiis tres tantum; ut in quarto, non inveniat quod tres evangelistæ similiter dixerunt; in aliis vero duo tantum, reliquis duobus id ipsum tacentibus; in aliis vero singuli evangelistæ proprias sententias enuntiant, cæteris tacentibus, quod unus dixerit, ut hæc plane possit fieri divisio generis, quasi in quasdam species canonum. Alii, in quibus quatuor evangelistæ conveniant; alii, in quibus tres; alii, in quibus duo; alii, in quibus singuli proprios canones, id est regulas pronuntiant. Canonum vero, in quibus quatuor nulla est subdivisio. Eorum canonum, in quibus tres, quoniam quatuor sunt evangelistæ, quatuor sunt differentie, quia quatuor modis commutari potest eorum trina complexio. Et est una; cum conveniunt Matthæus, Marcus, Lucas; alia, Matthæus, Marcus, Joannes; tertia, Matthæus, Lucas, Joannes; quarta, Marcus, Lucas, Joannes. Pluribus modis non potest commutari trina complexio quatuor rerum. Sed harum quatuor complexionum quarta, quæ est Marcus, Lucas, Joannes hic vacat, quia, in toto Evangeliorum textu, puto non posse inveniri tres istos evangelistas aliquid communiter dixisse in genere eorum in quibus tres. Eorum canonum, in quibus duo, quoniam quatuor sunt evangelistæ, sex, nec plures fieri possunt complexiones. Possunt enim in quatuor bini conjungi, aut Matthæus, Marcus, aut Marcus, Lucas, aut Lucas, Joannes, aut Matthæus, Joannes, aut Matthæus, Lucas, aut Marcus, Joannes. Quarum ultima, quæ est Marcus, Joannes, iterum hic

A vacat, quia nusquam puto eos convenire in genere eorum in quibus duo. Canones in quibus unus, secundum quatuor evangelistas, quadruplices sunt Inveniuntur enim in unoquoque Evangeliorum, multa ita proprie dicta ut eorum canonum similitudo in aliis nulla sit. Et hi canones, quamvis, secundum quatuor evangelistas quadruplices sint, recte tamen in unam formam revocantur, ut, quia in genere sunt eorum in quo unus, et ipsi unius speciei esse dicantur. Sunt ergo canones, secundum prædictam divisionem, decem. Canon in quo quatuor, primus; canon unus in quo tres ille in quo conveniunt Matthæus, Marcus, Lucas, secundus; ille in quo conveniunt Matthæus, Lucas, Joannes, tertius; Matthæus, Marcus, Joannes, quartus; eorum, in quibus duo, Matthæus, Lucas, quintus; sextus Matthæus, Marcus; septimus, Matthæus, Joannes; octavus, Marcus, Lucas; nonus, Lucas, Joannes. Decimus est canon in quo unus, qui, quamvis per quatuor Evangelia currat, uniformis accipitur, et decimus sit primi canonis retinens quodammodo similitudinem, quamvis longe minus perfectus, quod unius solus evangelistæ nitatur auctoritate. Hoc autem miror evenisse, quod secundum duas complexiones similitudinem evangelistæ non recipiunt; ut in denario numero sint, quod sine magisterio magno esse non credo, nisi quod occurrit mihi ex hoc ipso patere soliditatem S. Evangelii sub littera Veteris Testamenti, quasi sub velamine latenter fuisse, et inde ad lucem intelligendi per gratiam, Domini Jesu processisse; quod sicut Vetus Testamentum in Decalogo consistit decem præceptorum, sic secundum Evangelium quasi inde procedens, in numero compleatur decem Canonum. Et, ut hæc quæ dicta sunt, magis appareant etiam oculis ostendat subjecta descriptio.

Quid numeri canonum, quid numeri significant capitulorum

Et quoniam in supradictis decem canonibus omnia continentur capitula, vel quatuor, vel trium, vel duorum, vel singulorum Evangeliorum, oportet ut capitulis concordium sententiarum conjungantur numeri canonum, ut ex numeris capitulorum, inveniatur sententiæ; per numeros vero canonum, qui rubeo colore solent adjungi, sciatur utrum sit communis sententia cum aliis necne, et, si est communis, inter quot, et inter quos est communio.

Et ut ratio ad medium deducatur, monstremus exemplis quod dicimus. Sumamus unam sententiam, Matthæi eam scilicet quæ octavo capitulo prænotatur, cui si comparaveris eam Marci quæ secundo, et eam Lucæ, quæ septimo, et eam Joannis quæ decimo capitulo prænotatur, similis est in omnibus. Et ideo supradictis quatuor capitulis quatuor evangelistarum addendus est primus numerus, ut, sententia prædictis capitulis notata, sciatur ad primum canonem pertinere, utpote communis quatuor evangelistis. Item si eam Matthæi sumamus, quæ septimo capitulo insignitur, et ei eas quæ sunt Lucæ sexto et Joannis in secundo capitulo comparemus similes invenimus.

Et ut sciamus qui et quot evangelistæ conveniant in sententia prædictorum capitulorum, ternarium numerum rubeo colore adnotamus. Ex numero scimus et tres evangelistas convenire, et qui fuit nominatim. Canonis enim in quo tres, ea species, quæ Matthæus, Lucas, Joannes conveniunt, tertius canon in superiore descriptione dicebatur. Sic ergo per capitula sententiæ Evangelii textus requiruntur, inveniuntur, notantur; per numerum canonum, quot evangelistæ, et qui sint nominatim cognoscimus. Item de canone, in quo duo, tertio capitulo Matthæi, comparetur secundum capitulum Lucæ, et est similis sententia in capitalis inventa. Sed, innumeris capitulorum per se positis, qui evangelistæ, et utrum plures quam duo conveniant ignoramus. Sed si numerus canonis quaternarius rubeo colore apponitur, canon in quo duo, quintus, secundum quem

A manifeste Matthæus et Lucas conveniunt, scitur. Ita numeris canonum, non solum quot evangelistæ conveniant, sed etiam nomina eorum scimus, quamvis nomina evangelistarum ubique viderim ascripta numeris canonum. Sed hoc puto fieri tarditate nostræ memoriæ magis quam alia ratione. Cum enim multipliciter fiat nominum complexio, quarum unaquæque in suo significet numero. Cum vides numerum, vel audis quam complexionem tibi significet, non cito recolis, et ideo cum canonis numero etiam nomina significata tibi propono. In eo vero canone, in quo unus, nomina evangelistarum in numero canonis non intelligimus. Nam, quia hujus speciei informitas ex multiplicitate quatuor evangelistarum aduatur, nullus determinare in hac intelligitur. Ascribitur ergo ad capitulum sententiæ, et numerus canonis et nomen evangelistæ. Per numerum capituli sententia tenetur, per numerum canonis, quod non sit communis sententia inter plures, sed propria unius evangelistarum, intelligitur. Est autem etiam nomen necessarium, per quod cuius proprie sit sententia declaretur. Ergo etiam in superioribus ascribitur nomen, non solum propter prædictam memoriæ tarditatem, sed etiam propter horum similitudinem.

Cur ad plures numeros capitulorum iteratur unus.

Contigit etiam aliquando communem sententiam apud unum evangelistam in uno tantum loco inveniri, et apud alium in pluribus, ita ut apud unum, habeat tantum unum capitulum, et apud alium plura, ut ea sententiola, quæ apud Matthæum terminatur capitulo undecimo, et apud Marcum quarto, et apud Lucam decimo, apud Joannem in quatuor inveniatur locis, et quatuor terminetur capitulis. Unde in ea congerie capitulorum, in qua totius Evangeliorum textus omnia capitula sub suis canonibus ordinantur, evenit in prædicta sententia ut ad quatuor capitula Joannis quater repetatur, decimum capitulum Lucæ, et quartum Marci, et undecimum Matthæi. Et quot capitula habeat in uno sententia, toties repetitur in alio.

HOMILIA DE VILICO INIQUITATIS

IN ILLUD LUCÆ, CAP. XVI: *Homo quidam erat dives qui habebat villicum, etc.*

Homo quidam erat dives, etc. Quis est homo dives, nisi Christus; dives in cælo, dives in terra, dives ubique, dives, plenus gratiæ et veritatis (Joan. 1, 14). Et nos omnes de plenitudine ejus accepimus (Joan. 1, 16). Dives apud quem absconditi sunt omnes thesauri sapientiæ et scientiæ (Col. 11, 3), dives in omnibus et in omnem qui invocant illum (Rom. x, 13). Villicus autem, est unusquisque Christianus, qui in baptisate villicationem sui accepit et proxi-

mi; Christianus enim unusquisque non tantum sui causa vivit, sed et proximi. Et non tantum redditurus est rationem pro anima sua, sed et pro ejus cum quo vivit in hac vita, exercens se corpore et animo, et adjuvans proximum documentis et exemplo, nec tantum quærens quæ sua sunt, sed et quæ aliorum. Hæc est Christianorum cura nobilis et sancta villicatio, hinc est iudicium Dei tremendum et futura exactio. Et hic difamatus est apud illum, quasi di-